

197a); el mateix text ens dóna també «Obrar de fusta: Materior» (ib., 99a), i un text del S. xv diu: «son pare era pobre qui obrava de marbre» (DAG.); *obrar de terra* 'fer de terrisser' (en doc. de 1628), *obrar llanes* 'fer obres de llana' (Lacav. 1696).

Obrar en el següent passatge de Muntaner significa 'acabar una construcció afaïçonant-li les parts': «E boscades (=fabricades) les dites vint galees, tantost --- féu obrar aquelles, e féu posar taula a Barcelona a vuit galees, e a Tarragona a dues ---» (Cròn., cap. 277, Col. Pop. Barc. viii, 31); el sentit de 'construir (una cosa, un edifici etc.)' es troba ja en Desclot: «--- Sènyer —dix lo mestre—, quant obram (=vam construir) lo castell, fem una aygüera que ve de la casa hon hom cuyna» (Cròn., cap. 134, NCl. iv, 87.1), i gairebé té aquest sentit en el següent passatge de Jafuda Bons.: «Dien que un savi obrava una casa de canyes; demanaren-li per què no obrava de fusta [i ell va dir] ben basta assò a qui deu morir» (p. 50), i encara més clarament en un doc. de 1547: «manà el batlle general que de continent obre les dites cases de tal manera que ---» (DAG.).

En el sentit de 'executar, produir (un prodigi, un fet)' figura en Llull i en textos del S. xv (veg. AlcM); notem a més: «Tu, Magí, q'ets sant / obra'm un miracle // --- // ara, bé beuriem / si tinguéssim aygua» (MilàF, Romllo., 1882, 23.16, ja en ed. de 1853, on Milà observa que la devoció de St. Magí no es propagà fins a Alexandre Borja, 1492-1503). En el sentit abstracte de 'actuar' (intr.) en Genebreda; *obrar mal* en BMetge; i Lacav. 1696, inclou a més *obrar bé*, *obrar saviament* etc. Com a 'deixar sentir els seus efectes (un fet)' en Muntaner (Cròn., cap. 287) i 'tenir eficàcia (un remei)' en StVicentF: «ell --- axí reb la purga, e après obra-li» (Sermons I, 260.33).

A causa de la concurrència, ja des d'un principi, de *treballar*, *obrar* ha perdut molt de la seva vitalitat, sobretot en les accepcions transitives. Avui continua en ús popular *obrar un remei* (una purga, una medicina) 'ser eficaç', usat per JCoromines com a títol d'un capítol d'un treball seu («El remei que obraria», LleuresC, p. 171) i seria fàcil de trobar-lo en bons escriptors, i, és usual també, si bé més aviat en el llenguatge tècnic o literari, el sentit de 'comportar-se' en els contextos com *obrar bé* o *malament* i també com a 'afaïçonar'. DAG. dóna del llenguatge diari *obrar de fluix* 'procedir a la lleugera'. *Obrar* continua ben viu a València en l'ac. intr. de 'edificar, fer obra de construcció' (Valor-Giner), sentit que AlcM dóna a més de Mall., Camp de Tarr., Gandesa i Tortosa. És corrent en moltes parts *obrar la justa* 'ribotejar-la' i *obrar de fang* 'elaborar-lo en la terrisseria' (AlcM).

DERIV.: *Obrable*, adj. ant. [Llull]. *Obrada*: DAG. dóna aquest mot en el sentit de 'ornament del vestit' d'un doc. de 1389 de Val. (cf. *obrat*, *da*, infra).¹ *Obrador*, adj. ant., 'que obra' [Llull, Contempl., 73, 13];² com a m. 'treballador' en un doc. de 1704 (DAG.); en el sentit de 'factible' en StVicentF: «algunes coses no fahedores ne obradores»,³ on el sufix *-dor* correspon a -TORIU, com en el substantiu que donem de seguida.⁶⁰

Obrador m. 'taller o sala o botiga on treballa algú' [doc. cat. de Montsó, 1260-70 (BABL viii, 373, llegit per error *obra de*); *CostTort.*: «jueu ne sarray no --- deuen obrar públicament --- ne deuen tenir lurs obradors uberts, ne lurs tenes parades» (ed. Oliver, p. 57); 1289 (RLR iv, 508); mot ben comú en Llull (*Blanq.*, NCl. ii, 117.16, 193.7; *Merav.*, NCl. iii, 122; iv, 236 etc.); StVicentF: «ja el disapte, hora baxa, cascú deu tanquar son obrador e dexar los negocis; --- al sol post lo barber [deu] tanquar lo obrador e lo ferrer, e lo çabater ---» (*Quar.*, 172.54-59); «obrador o taulell de menestral» (DTol., c. 1660).⁴ Mot ben viu avui: un ex. de Noller en AlcM, i trobem en Coromines: «En Joan Apòstol --- A les fàbriques i als obradors se'n parlava amb una devoció que feia pensar en la predicació d'un nou evangeli» (J. Apòstol iv, p. 68)].

Obradura 'treball, feina, elaboració' [1344 «Les obredures de la spasa nova --- són aquestes: limar lo pom, --- scarnar la bayna ---» (DAG.); 1360; c. 1460, *Spill*, 612;⁵ ara antiquat en aquest sentit; AlcM dóna aquest mot d'Eivissa amb l'ac. de 'el tros llambroixat d'un pi, per on surt la teia', i Griera, *Tresor*, inclou *obradures* 'vanoves i flassades mostrejades de colors' de Borén (Alt Pallars)]. *Obrall* 'part d'una instal·lació on es treballa la matèria en elaboració, especialment la del forn dels vidriers' (DFa., AlcM; aquest darrer diccionari el dóna com a propi del dial. or.); deu ser mot de bastant d'antiguitat a judicar per la seva aparició en un doc. del S. xiv o xv procedent del Lenguadoc, on s'indica que un Jacobus Colombi, *vitrierius*, lloga a Antoni Garneri «unum obralb furni per duos annos» (PSW, s. v.); cf. *oubran* «place qu'occupe un verrier dans une verrerie, atelier» (Mistral, TdF). *Obrament*, m. 'acte d'obrar': AlcM en cita un ex. de Llull; fou usat també en oc. ant. (veg. PSW).

Obramies.⁶ *Obrant*, ant. 'el que obra' [Llull; AMarc], 'treballador, obrer' [c. 1284, Alart, RLR iv, 362; en text de 1492: «aquest senyor qui tostemps és ajudador dels obrants» (DAG.)]. *Obrament*, adv. ant. [Llull]. *Obrat*, *-da*, adj. 'treballat' [1249, *Lleuda de Cotll.*: «Quintal de canem obrat o no obrat --- iii. diners meala» (RLR iv, 251); en un doc. de 1481 inclòs en el *Consolat*: «Or, argent obrat --- de exida no paga (dret)» (ed. Molinè, p. 227)]; m. 'roba florejada o dibuixada del mateix teixit' (usual a Mall., ja en DFig. 1840). *Obratge* 'treball, acte d'obrar' [1315 (BSAL xxiii, 15); 1409; StVicentF: «dos hermitans de bona vida --- anaren a collir fulles de palma per fer llur obratge» (Sermons iii, 95.11); en doc. mall. del segle xvii: «--- obratge de les llanes y draperia ---» (DAG.)]; 'adorn fet en un objecte en obrar-lo' [Ordin. de Pere III, p. 175; doc. de 1389 de Mall.: «Nengú gos portar --- ne brodadura ne sobregitament ne altre obratge» (DAG.); «--- ab molt grans abillaments e obratges de perles e de pedres fines ---» (Tirant, DAG.)]; 'cosa obrada' [doc. S. xv: «Gerres ed altres obratges menuts» (AlcM), «--- obratge de terra ---» (en doc. de 1628, BSAL xx, 295)]. **Reobrar* 'reaccionar' [mot usat per Coromines: «No podem viure isolats a Espanya. Hem de reobrar contra la situació re-